

ДЕЯКІ ПОВНОВАЖЕННЯ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ ЩОДО ПЕРЕВІРКИ ТРАНСПОРТНИХ ЗАСОБІВ ТА ПАСАЖИРІВ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ

ВАЙДА Тарас Степанович,

доцент кафедри спеціальної фізичної та вогневої підготовки
Херсонського факультету, Одеський державний університет внутрішніх
справ, кандидат педагогічних наук, доцент

Актуальність проблеми. З початку російсько-української війни (2022 р.) суттєво змінилися умови несення служби не тільки в підрозділах Збройних Сил України (далі – ЗСУ), СБУ, інших правоохоронних органів, а й вимоги щодо користування транспортом (особливо на території, що межує з тимчасово окупованими регіонами). Пояснюється це тим, що поліцейським доводиться бути готовими до несподіваного відкритого протистояння військовим Російської федерації, ефективно протидіяти диверсійно-розвідувальним групам країни-агресора в тилу ЗСУ, колаборантам, котрі можуть вчиняти терористичні акти або сприяти їм (наприклад, перевезення вогнепальної зброї чи вибухових речовин).

Теоретичною основою вивчення питань діяльності органів Національної поліції (далі – НПУ) в умовах воєнного стану стали публікації провідних науковців Ю.Г. Барабаша, Т.С. Вайди, С.С. Засунька, І.В. Кириленка, С.О. Кузніченa, В.А. Молотай, В.І. Олефіра, Х.П. Ярмaкі та ін. вчених.

Варто зазначити, що Законом України «Про Національну поліцію» за поліцейськими закріплено повноваження щодо проведення як превентивних заходів як перевірка документів, поверхнева перевірка, а також перевірка транспортних засобів [1]. Зокрема, в умовах мирного часу Правилами надання послуг пасажирського автомобільного транспорту (із змінами станом на 06.05.2022) [2] заборонено перевозити небезпечні вантажі, зокрема легкозаймисті, вибухонебезпечні, а також статтю 35 вищезазначеного Закону визначено порядок зупинки поліцейськими транспортних засобів [1]. Внесені зміни до цього нормативно-правового акту, котрі стосуються дій поліцейських в умовах воєнного часу, дають їм право зупиняти транспортний засіб, якщо є наявна інформація, яка свідчить про те, що водій або пасажир транспортного засобу є особою, яка самовільно залишила місце для утримання військовополонених (п. 11 ч.1 статті 35 «Зупинення транспортного засобу» ЗУ «Про НПУ») [1].

У відповідності з вимогами п. 5 статті 42 «Поліцейські заходи примусу» [1] під час дії воєнного стану, у разі необхідності відбиття нападу, що

загрожує життю чи здоров'ю поліцейського або іншої особи, а також усунення небезпеки у стані крайньої необхідності або при затриманні особи, яка вчинила правопорушення та/або чинить опір поліцейському, поліцейський має право використати підручні засоби. Також правоохоронець має право застосовувати заходи примусу, передбачені ст. 42 ЗУ «Про НПУ» стосовно осіб, які беруть участь у збройній агресії проти України, без врахування вимог та заборон, передбачених ст. 43 «Порядок застосування поліцейських заходів примусу», частинами четвертою та п'ятою ст. 45 «Застосування спеціальних засобів», а також частиною дев'ятою ст. 46 «Застосування вогнепальної зброї» цього ЗУ [1].

Під час дії воєнного стану у разі застосування поліцейським заходу примусу (ст. 42 цього Закону) стосовно осіб, які здійснюють агресію проти України, завдання зазначеним особам тілесних ушкоджень, каліцтва, застосування вогнепальної зброї, з урахуванням подій на відповідній території поліцейський усно або за допомогою засобів комунікаційного зв'язку повідомляє безпосереднього керівника для інформування центрального органу управління поліції та прокурора [1].

З міркувань безпеки на час воєнного стану автовласникам (водіям) заборонено використовувати в транспортних засобах відеореєстратор (рішення діє на всій території України). Головною метою такої заборони є запобігання розповсюдженню інформації (у даному випадку – це позиції наших військових підрозділів, в тому числі територіальної оборони і ЗСУ, а також напрямки переміщення військ України та їх техніки), котрою може скористатися на свою користь ворог. Такі жорсткі заходи продиктовані наступним: отримана інформація з відеореєстратора може бути використані окупантами для коригування вогню, знешкодження техніки/боєприпасів при їх переміщенні до місця дислокації підрозділів ЗСУ тощо (не обов'язковою є передача інформації ворогам самим водієм, оскільки записи можуть викрасти). До порушників цього правила можуть застосувати такі санкції, як вилучення відеореєстратора, затримання водія транспортного засобу, проведення профілактичної бесіди, заборона керувати автомобілем, вилучення автомобіля на штрафмайданчик тощо).

Законодавством заборонена відео- і фотозйомка наступних об'єктів: 1) переміщення, розміщення і зосередження військових частин; 2) дороги загального призначення; 3) об'єкти інфраструктури; 4) укріплення і блокпости; 5) об'єкти загального призначення. Це обмеження стосується не тільки регіонів бойових дій, але й всієї території України (заходи визначено військовим командуванням, його доведено до кожної військово-цивільної адміністрації). Працівникам поліції необхідно ретельно оглядати транспортні

засоби, загострювати увагу автовласників на цьому аспекті експлуатації транспортних засобів.

Висновки. Отже, враховуючи аналіз вимог чинного законодавства стосовно повноважень поліцейських можемо зробити наступні узагальнення.

1. Забезпечення публічного порядку у період запровадженого правового режиму воєнного стану має деякі особливості, котрі обумовлені необхідністю більш жорсткого припинення правопорушень особами, які здійснюють агресію проти України.

2. Працівник поліції в контексті піднятої нами проблеми повинні з особливою ретельністю слідкувати за дотриманням правил перевезення пасажирів і вантажів при міжнародних перевезеннях, а також вимог щодо належної експлуатації водіями транспортних засобів.

Список використаної літератури

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02 липня 2015 року № 580-VIII (із змінами в редакції від 31.03.2023). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/580-19> (дата звернення: 09.04.2023).

2. Про затвердження Правил надання послуг пасажирського автомобільного транспорту : постанова Кабінету Міністрів України від 18 лютого 1997 року № 176 (із змінами станом на 06.05.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/176-97-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.04.2023).